

בלבוי משכן אבנה

נקודה מתוך הפרשה

שופטים

בפרשתן (דברים יז, ה) נאמר "והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך". ומייד בהמשך אותו פסוק חוזר הכתוב ואומר "את האיש או את האשה וגו'". האם החזרה על המילים "האיש או האשה" - שלכאורה לא נצרכות להבנת הדברים - מלמדות על עיניינים נוספים הטמונים כאן.

ביאור מורינו הרב שליט"א

ועיין למהרח"ו בעץ החיים מה שדרש דרך אסמכתא. ועיין מלבי"ם (פסוק ב) דרשה אחרת מריבוי זה. וכן בהעמק דבר פירש באופן נוסף עיי"ש. ועיין עוד משך חכמה פנים נוספות.

ובפנים יפות כתב וז"ל, צריך להבין כפל הדברים. ונראה דאמרינן בסנהדרין (לה ע"א) ואין דנים שניים ביום אחד, אמר רב חסדא במיתה אחת, עיי"ש. ולכן שנה וכתב שלא יהרגו ביום אחד. ועיין מהרי"ל דיסקין (על אתר).

ובשפתי צדיק (אות יג) כתב וז"ל, מה שכפל הכתוב ב' פעמים "את האיש או את האשה" אולי הכוונה, "אל שעריך" פרש"י שער שעבד בו, וזה קאי על האיש או האשה שעבדו ע"ז שייך בהם שער שעבד. משא"כ אם יוזמו עדיהן ונצרך להרגם מכאשר זמם, מ"מ לא נצרך להורגם באותו שער שרצו להמית הנידון דלא שייך בהעדים שער שעבד. ע"כ מדויק אל שעריך את האיש ההוא דייקא ולא הזוממין, ואם היה הכוונה על שער שנידון בו היה שייך גם הזוממין (ולפ"ז מדוקדק שבתחלה כתוב "האיש ההוא" או "האשה ההיא", ואח"ז רק כתיב "את האיש" או "האשה" בלא "ההוא/ההיא"). גם י"ל, טעם שכפל "האיש ואת האשה", להודיענו דאם העידו על אנדרוגינוס שעבד ע"ז, ובשעת גמר דין היה איש, ולמחר הגיע החודש שהוא אישה, אין ממיתין אותו עד שיגיע חודש שיחזור להיות זכר. כי פנים חדשות בא, ע"כ דייק האיש וגו' באשר ההוא שנידון בבי"ד, עכ"ל. ויש לדון טובא בדבריו ואכמ"ל.

כתב בבכור שור (דברים יז, ה) וז"ל, "את האיש או את האשה", כפל מלה הוא, ואורחיה דקרא, דכתיב "והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא אל שעריך". ולא פירש למה כפל את האיש או את האשה, עכ"ל.

וברע"ב (שמות כא, טז) כתב וז"ל, שהשווה הכתוב אישה לאיש לכל עונשין שבתורה, כדילפינן בפרשת שופטים ושוטרים. וחזר הכתוב ומנה את האיש או את האשה, עכ"ל. וקצת נראה מדבריו שלשם כך חזר הכתוב ושנה לשון זו, כדי ללמדנו להשוות איש ואישה לעונשים שבתורה. אולם בש"ס מצינו מקור ילפותא שונה, עיין נדה (מח ע"ב).

ובשפתי כהן (פסוק ה) כתב וז"ל, התורה כולה למזיד, ורמזה כאן לאחד שעבר עבירה במזיד להכעיס ויש עד אחד, ואינו חייב מיתה עד שיהא שם שני עדים. וכשעשה להכעיס הוא כאילו אינו מאמין בה' יתברך, לזה הקב"ה מביאו בגלגול ומזמינו לעבוד ע"ז ע"פ שני עדים, כדי להיפרע ממנו מה שעשה ראשונה ועל מה שעשה בסוף. לזה "כי ימצא" שאחר שהלך לו חזר ונמצא, לזה "בקרבך" קודם שלא היו שם שני עדים, "והגיד לך" כתיב, שהגיד לך העד, ושמעת על מה שעשה עתה, והנה אמת נכון על מה שעשה מקודם, נעשית מה שעשה עתה, לזה "והוצאת את האיש ההוא" הראשון, אמר עשה ראשון ושני, לזה חזר ואמר "את האיש או האשה", עכ"ל, עיי"ש.

ובנחל קדומים כתב וז"ל, כפל "האיש או האשה", הראשון למעט איש ואישה, ולא רוב ישראל. השני למעט שלא להוציא את השבט. כן מתבאר בדברי התוספות בחולין (דף כט), וכ"כ הרב גן המלך (סימן ק"ג).